

Ανάπτυξη Ψηφιακού Μουσείου για τη μετανάστευση Ελλήνων στον Καναδά

Χαράλαμπος Τσιμπούρης*, Χρήστος Παπαναγιώτου*, Σταύρος Μπόμπολας*,
Μιχάλης Μαρίνης*, Τόνια Τζαναβάρα** & Αγγελική Ράλλη*
Πανεπιστήμιο Πατρών*, Δημοτική Πινακοθήκη Κορίνθου**

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ο σχεδιασμός μιας πρώτης μορφής του ψηφιακού μουσείου που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος “Immigration and Language in Canada. Greeks and Greek-Canadians” (ImmiGrec), το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το *Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος* και απασχόλησε ερευνητικές ομάδες από τέσσερα πανεπιστήμια (Πανεπιστήμιο Πατρών, McGill, York και Simon Fraser University). Το μουσείο αφορά στην πρώτη γενιά Ελλήνων μεταναστών στον Καναδά κατά την περίοδο 1945-1975 και παρουσιάζει διάφορες πτυχές της ζωής τους (π.χ. γλώσσα, εργασία, οικογένεια κ.ά.). Την υλοποίηση του τεχνικού μέρους του μουσείου είχε αναλάβει η ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου Πατρών με τη στήριξη των υπολοίπων ομάδων, ενώ για την επιλογή των θεμάτων (εκτός από αυτά του δωματίου των γλωσσών), τα γραφικά και τη μουσική επένδυση υπεύθυνο ήταν το Πανεπιστήμιο McGill. Για την ανάπτυξη του μουσείου χρησιμοποιήθηκαν τεχνολογίες αιχμής, ώστε να δημιουργηθεί ένα εύχρηστο ψηφιακό περιβάλλον στο οποίο ο χρήστης πλοηγείται εύκολα. Το υλικό του μουσείου έχει συλλεγεί από συνεντεύξεις πληροφορητών διαφορετικών πόλεων του Καναδά, από πολυμεσικά αρχεία, από γραπτές πηγές και από φωτογραφικά αρχεία.

Λέξεις-κλειδιά: ψηφιακό μουσείο, ελληνική μετανάστευση στον Καναδά, ImmiGrec.

1. Εισαγωγή

Το ψηφιακό μουσείο, το οποίο παρουσιάζεται σε αυτήν την εργασία, είναι μια πρώτη μορφή αυτού που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος “Immigration and Language in Canada. Greeks and Greek-Canadians” (Ιανουάριος 2017 - Δεκέμβριος 2018), το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το *Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος* και απασχόλησε ερευνητικές ομάδες από τέσσερα πανεπιστήμια και, πιο συγκεκριμένα, το Πανεπιστήμιο Πατρών, το McGill, το York και το SFU. Το τεχνικό μέρος του ψηφιακού μουσείου *σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από την ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου Πατρών* με τη στήριξη των υπολοίπων ομάδων και αφορά στην πρώτη γενιά Ελλήνων μεταναστών στον Καναδά κατά την περίοδο 1945-1975. Παρουσιάζει διάφορες πτυχές της ζωής τους, δίνοντας έμφαση σε πληροφορίες αναφορικά με τα σημεία αναχώρησης και άφιξης των Ελλήνων μεταναστών, τη διαδικασία και τις δυσκολίες ενσωμάτωσής τους στο καναδικό περιβάλλον, τον ρόλο που έπαιξε η μετανάστευση στην ελληνική οικογένεια, την οργάνωση των ελληνικών κοινοτήτων στις καναδικές πόλεις υποδοχής και, τέλος, την πολιτιστική τους ταυτότητα και τη συλλογική μνήμη. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρούσα εργασία στη θεματική ενότητα του μουσείου η οποία παρουσιάζει γλωσσικά ζητήματα των Ελλήνων μεταναστών πρώτης γενιάς στον Καναδά, όπως η διατήρηση της μητρικής τους γλώσσας, οι γεωγραφικές διαλεκτικές ποικιλίες, η ελληνική γλώσσα στο πολυγλωσσο καναδικό περιβάλλον, η μείξη γλωσσικών κωδίκων κ.ά.

Για την ανάπτυξη του εν λόγω μουσείου χρησιμοποιήθηκαν τεχνολογίες αιχμής, ώστε να δημιουργηθεί ένα ψηφιακό περιβάλλον στο οποίο ο χρήστης αποκτά πρόσβαση σε ποικίλα εκθέματα (π.χ. εικόνα, ήχο, βίντεο) διαφορετικών θεματικών εννοτήτων. Το υλικό του μουσείου έχει συλλεγεί από συνεντεύξεις πληροφορητών πολλών πόλεων του Καναδά, από πολυμεσικά αρχεία, γραπτές πηγές και φωτογραφίες. Το υλικό βρίσκεται σε μια ειδικά κατασκευασμένη πλατφόρμα, ένα ψηφιακό αποθετήριο, και είναι οργανωμένο σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων (ΒΔ) κατασκευασμένη με το Drupal 7 CMS (v.7). Τόσο το ψηφιακό αποθετήριο όσο και η ηλεκτρονική βάση δεδομένων σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο πλαίσιο του εν λόγω ερευνητικού προγράμματος, έχοντας ως βάση τις συγκεκριμένες ερευνητικές ανάγκες του (βλ. σχετικό κεφάλαιο στον παρόντα τόμο).

Η παρούσα εργασία οργανώνεται ως εξής: μετά την εισαγωγή, στη δεύτερη ενότητα, παρουσιάζονται κάποια βασικά ζητήματα σχετικά με τη μετανάστευση των Ελλήνων στον Καναδά, αλλά και την επιστημονική έρευνα αναφορικά με αυτή. Στην τρίτη ενότητα, ακολουθεί η παρουσίαση ζητημάτων για την έννοια του ψηφιακού μουσείου, γενικά, και παρουσιάζονται διάφορα ψηφιακά μουσεία με θέμα τη μετανάστευση. Στην τέταρτη ενότητα, αναφέρονται αναλυτικά τα τεχνικά χαρακτηριστικά του εν λόγω μουσείου, με έμφαση στην υποδομή και στις απαραίτητες φάσεις της υλοποίησής του. Στην πέμπτη ενότητα, δίνεται η οργάνωσή του σε αίθουσες και οι θεματικές ενότητες και υποενότητες της κάθε αίθουσας. Η εργασία ολοκληρώνεται με τον επίλογο και στο τέλος της παρατίθεται η σχετική βιβλιογραφία.

2. Η μετανάστευση στον Καναδά

Οι Έλληνες του Καναδά και ομιλητές της ελληνικής γλώσσας αποτελούν μια δυναμική και αναπόσπαστη συνιστώσα της σημερινής πολυεθνικότητας και πολυγλωσσίας της καναδικής κοινωνίας. Ελληνόφωνες κοινότητες και διάφοροι σύλλογοι βρίσκονται σήμερα στις μεγαλύτερες καναδικές πόλεις, όπως το Μοντρεάλ, το Τορόντο, την Οττάβα, το Γουίνιπεγκ, το Κάλγκαρυ, το Έντμοντον, το Βανκούβερ, τη Βικτόρια, το Χάλιφαξ, τη Ρετζάνα κ.α. Η ιστορία τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με αυτή των χωρών του Καναδά και της Ελλάδας, τη μεταναστευτική πολιτική του καναδικού κράτους, τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της Ελλάδας μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, την πολυπλοκότητα της εμπειρίας των εθνοτικών κοινοτήτων στο καναδικό κοινωνικό, πολιτιστικό και γλωσσικό περιβάλλον. Εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, οι ελληνοκαναδικές κοινότητες και οι διάφοροι σύλλογοι έχουν ελάχιστα προσελκύσει το ακαδημαϊκό ενδιαφέρον κατά το παρελθόν (μεταξύ άλλων, Gavaki 1977· Chimbos 1980· Maniakas 1991· Tamis & Gavaki 2002· Aravossitas 2016), χωρίς να έχουν ακόμη διερευνηθεί σημαντικά ζητήματα σχετικά με την αλληλεπίδραση των εννοιών της μετανάστευσης, της προσαρμογής και της αφομοίωσης.

Το εν λόγω ερευνητικό πρόγραμμα ασχολείται με τρία βασικά θέματα που στόχο έχουν να διερευνήσουν την ελληνοκαναδική ιστορία, τη γλώσσα, και να διασαφηνίσουν τη σύνδεσή τους με την κοινωνική και πολιτιστική ιστορία του Καναδά, καθώς και με την επίδραση που υπέστη η Ελληνική από την κυρίαρχη Αγγλική:

- (i) Την αλλαγή των εθνοτικών κοινοτήτων με την πάροδο του χρόνου.
- (ii) Τα πολλαπλά κοινωνικά και πολιτιστικά επίπεδα της μεταναστευτικής εμπειρίας.
- (iii) Το ζήτημα της γλώσσας.

Το έργο αυτό συμβάλλει συγχρόνως στη μελέτη της ελληνικής διατλαντικής μετανάστευσης και στην κατανόηση της πολυεθνικής καναδικής κοινωνίας. Στο ίδιο πλαίσιο, τα παραδοτέα του έργου αναμένεται να αυξήσουν το δημόσιο ενδιαφέρον για τη νεότερη ελληνική ιστορία και να δημιουργήσουν ένα σημείο αναφοράς για εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς σκοπούς.

3. Μουσείο και ψηφιακά μουσεία

Στην αρχαιότητα, η έννοια του όρου *μουσείο* σχετίζεται με τον χώρο εκείνο ο οποίος είναι αφιερωμένος στη λατρεία των Μουσών και συνδέεται με τις τέχνες και τη φιλοσοφία. Σύμφωνα με την Αυγερινού-Κολώνια (2007: 124), ο όρος *μουσείο* στη Αναγέννηση συνδέεται με την ιδέα του ιστορικού μνημείου «ως αντιπροσωπευτικού της εθνικής ταυτότητας, περιλαμβάνοντας τη διάσωση της ιστορικής και εθνολογικής κληρονομιάς με διδακτικό κυρίως χαρακτήρα». Ένα μουσείο, σύμφωνα με τον ορισμό του ICOM (International Council of Museums), είναι

«ένα ανοικτό στο κοινό, μη κερδοσκοπικό, μόνιμο ίδρυμα στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της. Το μουσείο αποκτά, συντηρεί, ερευνά, μεταδίδει και εκθέτει, για λόγους μελέτης, εκπαίδευσης και αναψυχής, υλικά στοιχεία των ανθρώπων και του περιβάλλοντός τους». (καταστατικά ICOM, αρ. 2)

Η Μούλιου (2014: 77) υπογραμμίζει το γεγονός πως τα τελευταία χρόνια τα μουσεία

«βιώνουν πολλαπλές πιέσεις για επαναπροσδιορισμό της θεσμικής τους υπόστασης, των αξιών και των στρατηγικών τους προτεραιοτήτων, με στόχο να ανταποκριθούν στις κοινωνικές, πολιτικές, τεχνολογικές και οικονομικές προκλήσεις που ως σύνολο καθορίζουν το σύγχρονο κόσμο».

Παλαιότερα, τα μουσεία θεωρούνταν χώροι όπου τα αντικείμενα τοποθετούνταν σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες και εκθέτονταν σε καλαίσθητες θήκες ή βάθρα, υπογραμμίζοντας την ιδιαίτερη ιδιότητά τους ως κιβωτού γνώσεων, πνευματικής καλλιέργειας και πολιτισμικής κληρονομιάς (Στεργιάκη 2012). Η εξέλιξη των μουσείων τα τελευταία χρόνια είναι ραγδαία, λόγω της ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και ψηφιακών εργαλείων. Η χρήση των τεχνολογικών αυτών χαρακτηριστικών δίνει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να ανακτήσει τις πληροφορίες που επιθυμεί ανάλογα με το προσωπικό του ενδιαφέρον, τον χρόνο του και τη διάθεσή του (Καγιάφας 2007). Ο Schweibenz (1998: 185) υπογραμμίζει πως το διαδίκτυο ανοίγει έναν νέο διάλογο μεταξύ ψηφιακού μουσείου και ψηφιακού χρήστη για μια νέα μουσειακή εμπειρία.

Μέσα από τη συστηματική χρήση της τεχνολογίας στον χώρο της μουσειολογίας δημιουργήθηκαν ψηφιακά μουσεία (ενδ. Schweibenz 1998· Huhtamo 2002· Sylaiou *et al.* 2009), η ιδέα των οποίων εισάγεται, για πρώτη φορά, από τον André Malraux το 1947. Πρόκειται για μουσεία τα οποία είναι εικονικά, δηλαδή δεν έχουν φυσικούς χώρους ή εκθέσεις. Με εργαλεία πληροφορικής, ωστόσο, δομούν μια εικονική πραγματικότητα, παρουσιάζοντας πραγματικά ή ψηφιακά εκθέματα με ποικίλους τρόπους. Σύμφωνα με την Οικονόμου (2007: 139), εκτός από τα συνηθισμένα χαρακτηριστικά του συνδυασμού οπτικής και ακουστικής πληροφορίας, παρέχεται πλέον από τις ψηφιακές εφαρμογές μια

νέα δυνατότητα, αυτή της εξατομικευσης βάσει των αναγκών του χρήστη, διασφαλίζεται η κινητικότητα στους χώρους της έκθεσης και τους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, και η διεπίδραση με αντικείμενα, ιδέες και ανθρώπους.

Κατά τον Schweibenz (1998), ένα ψηφιακό μουσείο είναι

«[...] μια λογικά συσχετισμένη συλλογή ψηφιακών αντικειμένων σε μια ποικιλία μέσων και, λόγω της ικανότητάς του να παρέχει σύνδεση από διάφορα σημεία πρόσβασης, ξεπερνά τις παραδοσιακές μεθόδους επικοινωνίας και διεπιδρά με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του χρήστη` δεν έχει πραγματικό τόπο ή χώρο, τα αντικείμενά του και οι πληροφορίες μπορούν να διαδοθούν σε όλο τον κόσμο».

Τα μουσεία με αυτά τα χαρακτηριστικά απαντούν με τους όρους *εικονικό μουσείο*, *ψηφιακό μουσείο*, *εικονικό Κυβερνομουσείο*, *δικτυακό μουσείο*, *ηλεκτρονικό μουσείο*, *on-line μουσείο*, *hypermuseum*, *digital museum*, *cybermuseum* και *web museum* (Αρβανίτης 2002).

Κατά τον Παπαϊωάννου (2010), υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες εικονικών μουσείων στο διαδίκτυο:

- (i) Το *μουσείο-«φυλλάδιο»* (brochure museum). Συνήθως πρόκειται για μια απλή ιστοσελίδα, στην οποία αναφέρεται ένα φυσικό/πραγματικό μουσείο όπως η τοποθεσία, οι ώρες λειτουργίας κ.λπ.
- (ii) Το *μουσείο-«περιεχόμενο»* (content museum). Πρόκειται για σύνολο ιστοσελίδων που παρουσιάζουν αναλυτικά το περιεχόμενο των συλλογών και τα εκθέματα ενός πραγματικού μουσείου.
- (iii) Το *μουσείο-«μαθησιακό περιβάλλον»* (learning museum). Είναι ένας ιστότοπος με ποικιλόμορφο διαδραστικό περιβάλλον μάθησης.
- (iv) Το *μουσείο-«εικονική πραγματικότητα»* (virtual museum). Αφορά διαδικτυακό χώρο ή διαδικτυακή εφαρμογή προσομοίωσης συμβατικού (ή μη συμβατικού) μουσείου, συνήθως σε τρισδιάστατο ή ψευδοτρισδιάστατο περιβάλλον. Έτσι, δίνεται η δυνατότητα στον χρήστη να πλοηγηθεί στο ψηφιακό περιβάλλον του μουσείου μέσα από μια διαδραστική εμπειρία ξενάγησης, όπου ο ίδιος ο χρήστης επιλέγει τον τρόπο πλοήγησης στον χώρο και την εστίαση σε εκθέματα της επιλογής του.

Στην τελευταία κατηγορία εικονικών μουσείων (iv) εντάσσεται το ψηφιακό μουσείο που περιγράφεται στην παρούσα εργασία. Σε αυτό, ο χρήστης μπορεί να πλοηγηθεί σε ένα εικονικό περιβάλλον οπτικής, ακουστικής και κειμενικής πληροφορίας, ενώ παράλληλα του δίνεται η δυνατότητα επιλογής εστίασης σε διαφορετικά εκθέματα και πτυχές αυτών των θεμάτων, ανάλογα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες του (βλ. ενότητα 4 για τα τεχνικά χαρακτηριστικά).

Προκειμένου να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί το ψηφιακό μουσείο στο πλαίσιο του προγράμματος “Immigration and Language in Canada. Greeks and Greek-Canadians”, προϋπήρξε έρευνα αναφορικά με τα υπάρχοντα ψηφιακά μουσεία, η οποία πραγματοποιήθηκε από την ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου Πατρών. Μετά την πρώτη φάση καταγραφής, περιγραφής και αξιολόγησης ψηφιακών μουσείων ποικίλης ύλης, η έρευνα επικεντρώθηκε σε ψηφιακά μουσεία με θέμα τη μετανάστευση και σε μουσεία με ειδικές θεματικές ενότητες για τη μετανάστευση. Από τα μουσεία που μελετήθηκαν, ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχαν τα: *Migration Museum project*, *Immigration*

museum, Virtual Museum of Canada, Virtual Museum of Italian immigration in the Illawarra.

Το *Migration Museum project* (<http://migrationmuseum.org>) αποτελεί ένα εν εξελίξει πρόγραμμα με θέμα τη μετανάστευση στη Βρετανία, χωρίς να θέτει περιορισμούς ως προς την προέλευση των μεταναστών. Η οργάνωση του μουσείου γίνεται σε θεματικές ενότητες (*Εκθέσεις, Νέα, Εκπαίδευση, Μάθε περισσότερα για τη μετανάστευση*) και, στη συνέχεια, το υλικό οργανώνεται βάσει των διαφορετικών τύπων των αρχείων (π.χ. εικόνα, ήχος, κείμενο). Ιδιαίτερα ενδιαφέροντα είναι τα βίντεο του μουσείου με αφηγήσεις μεταναστών σε συνδυασμό με καλλιτεχνικά εφέ, ενώ έμφαση έχει δοθεί στον επικοινωνιακό χαρακτήρα του μουσείου το οποίο διασυνδέεται με διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Το *Immigration museum* (<https://museumvictoria.com.au/immigrationmuseum/>) δεν αποτελεί στην πραγματικότητα ένα ψηφιακό μουσείο (αν και δίνεται η δυνατότητα στον ψηφιακό επισκέπτη να έλθει σε επαφή με ένα μέρος των εκθεμάτων), αλλά ιστοσελίδα ενός τυπικού μουσείου. Η οργάνωση της θεματολογίας του, ωστόσο, καλύπτει ένα μεγάλο εύρος ζητημάτων σχετικών με τη μετανάστευση. Οι θεματικές ενότητες του μουσείου καλύπτουν ζητήματα, όπως το ταξίδι των μεταναστών, οι περιπέτειές τους, αλλά και ζητήματα όπως η εθνική και πολιτιστική ταυτότητα των μεταναστών.

Το *Virtual Museum of Canada* (<http://www.virtualmuseum.ca/home/>) είναι ένα μουσείο με μεγάλη ποικιλία θεμάτων, ένα από τα οποία είναι η μετανάστευση στον Καναδά. Λόγω της εγγύτητας του περιεχομένου της συγκεκριμένης θεματικής με τα ερευνητικά ενδιαφέροντα του δικού μας προγράμματος, δεν θα μπορούσαμε να μην μελετήσουμε την εν λόγω ενότητα, αλλά και το συγκεκριμένο μουσείο εν γένει. Το υλικό της θεματικής αυτής ενότητας αποτελείται κυρίως από φωτογραφίες, κείμενα και ηχητικά αρχεία, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα εκπαιδευτικά παιχνίδια στα οποία μπορεί ο χρήστης να εμπλακεί και τα οποία σχετίζονται με το ζήτημα της μετανάστευσης.

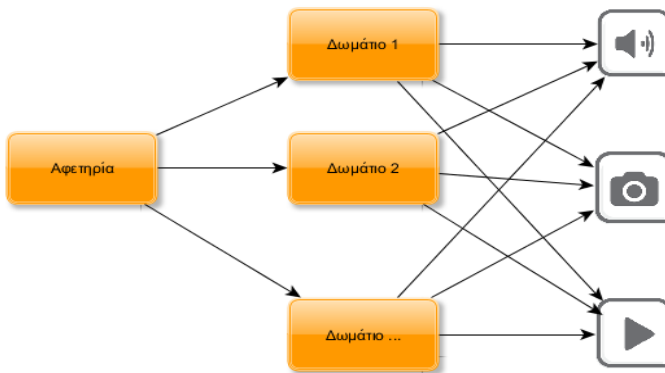
Το *Virtual Museum of Italian immigration in the Illawarra* (<http://vmiii.com.au/>), είναι ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον ψηφιακό μουσείο, το οποίο παρουσιάζει τη μετανάστευση Ιταλών στην Αυστραλία. Δομείται σε τέσσερις θεματικές ενότητες, οι οποίες αντιστοιχούν σε τέσσερα ψηφιακά δωμάτια: «Το ταξίδι», «Η ζωή στην Αυστραλία», «Ταυτότητα 1», «Ταυτότητα 2». Τα εκθέματα είναι κυρίως φωτογραφίες και συνοδευτικά/επεξηγηματικά κείμενα σχετικά με την κάθε θεματική ενότητα. Παράλληλα, ένα άλλο τμήμα του μουσείου λειτουργεί ως βάση δεδομένων με περισσότερο υλικό για τον επισκέπτη-ερευνητή, οργανωμένο βάσει των παραπάνω θεματικών εννοιών. Τα χαρακτηριστικά αυτού του μουσείου σχετίζονται σημαντικά με τη δική μας ερευνητική εργασία η οποία, εκτός από το ψηφιακό μουσείο, οργανώνει το υλικό της σε βάση δεδομένων, σχεδιασμένη και υλοποιημένη ανάλογα με τις ανάγκες του ερευνητικού μας προγράμματος (βλ. σχετικό άρθρο σε αυτόν τον τόμο).

Η μελέτη για την υλοποίηση του ψηφιακού μας μουσείου, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις νέες τεχνολογίες, αλλά και η μελέτη των τάσεων για τα μουσεία μετανάστευσης, οδήγησαν στη λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων όσον αφορά τα τεχνικά χαρακτηριστικά, αλλά και την οργάνωση των θεματικών εννοιών. Μία βασική θεματική ενότητα είναι η γλώσσα, ζητήματα της οποίας δεν υπογραμμίζονται ιδιαίτερα στα μουσεία που παρουσιάστηκαν πιο πάνω. Μετά την τεχνική περιγραφή παρουσιάζεται αναλυτικά η θεματική ενότητα που σχετίζεται με γλωσσικά ζητήματα των Ελλήνων μεταναστών στον Καναδά, ενώ επιγραμματικά αναφέρεται το περιεχόμενο των υπόλοιπων θεματικών εννοιών.

4. Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η κατασκευή του ψηφιακού μουσείου από την ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου Πατρών βασίζεται σε δύο επιμέρους στοιχεία υλοποίησης, το ψηφιακό μουσείο και τη συνοδευτική *βάση δεδομένων* (ΒΔ). Ο διαχωρισμός αυτός κρίθηκε απαραίτητος διότι ένας μεγάλος όγκος πληροφορίας δεν μπορεί, και δεν είναι σκόπιμο, να αναρτηθεί στους εικονικούς χώρους. Ως εκ τούτου, η συνοδευτική ΒΔ αποτελεί έναν σημαντικό ψηφιακό χώρο, όπου είναι καταχωρημένες όλες οι πληροφορίες, και η οποία μπορεί όχι μόνο να υποστηρίζει τη συλλογή εκθεμάτων του μουσείου, αλλά και ερευνητικούς σκοπούς.

Το πρώτο, και βασικό, στοιχείο υλοποίησης αποτελεί το ίδιο το ψηφιακό μουσείο, το οποίο ο χρήστης-επισκέπτης μπορεί να βλέπει εικονικά. Η περιήγηση γίνεται με τη χρήση του ποντικιού και σε συνδυασμό με τα βέλη του πληκτρολογίου· ο χρήστης-επισκέπτης μπορεί να μεταφερθεί από αίθουσα σε αίθουσα, αλλά και από έκθεμα σε έκθεμα, πατώντας σε προκαθορισμένα σημεία ενδιαφέροντος POI (Points of Interest). Μια απλοποιημένη μορφή του διαγράμματος πλοήγησης εμφανίζεται στην Εικόνα 1.

Εικόνα 1: Διάγραμμα πλοήγησης

Όλοι οι χώροι σχεδιάζονται με σκοπό τη βέλτιστη χρήση της οθόνης, παράλληλα με υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας και ευχρηστίας, ούτως ώστε να μην κουράζουν τον επισκέπτη.

Η λειτουργία του μουσείου βασίζεται σε αρχεία των εξής βασικών τύπων:

- (i) Αρχεία στατικού περιεχομένου
- (ii) Αρχεία δημιουργίας δυναμικού περιεχομένου με κατάληξη PHP

Πιο αναλυτικά, τα αρχεία στατικού περιεχομένου διαχωρίζονται στο α) *Βοηθητικό υλικό πλοήγησης* και στο β) *Υλικό εκθεμάτων*.

Το *Βοηθητικό υλικό πλοήγησης* αποτελείται από στατικές εικόνες JPEG χωρίς διαφάνεια και PNG με διαφάνεια. Ακόμη, το *Βοηθητικό υλικό πλοήγησης* περιλαμβάνει αρχεία μορφοποίησης CSS και HTML. Η CSS (Cascading Style Sheets - Διαδοχικά Φύλλα Ύφους ή Αλληλουχία φύλλων ύφους) είναι μια γλώσσα υπολογιστή, η οποία ανήκει στην κατηγορία των γλωσσών που χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο της εμφάνισης ενός εγγράφου που έχει γραφτεί με μια γλώσσα σήμανσης. Η HTML

(HyperText Markup Language - Γλώσσα Σήμανσης Υπερκειμένου) είναι η κύρια γλώσσα σήμανσης για τις ιστοσελίδες, ενώ τα στοιχεία της είναι τα βασικά δομικά στοιχεία των ιστοσελίδων. Αποτελούν τη βασική πληροφορία ως προς τη δομή εμφάνισης της πληροφορίας, όπως για παράδειγμα, τη σειρά παραγράφων, τη μορφή σε λίστα ή πίνακα, κ.λπ.

Ακόμη, το *Βοηθητικό υλικό πλοήγησης* περιλαμβάνει αρχεία προγραμματισμού JavaScript για προσθήκη διάδρασης στη σελίδα που φορτώνει τοπικά ο φυλλομετρητής του χρήστη. Τα αρχεία αυτά είναι απαραίτητα για τη βέλτιστη λειτουργικότητα του μουσείου σε ποικιλία μεγέθους οθονών κινητών συσκευών ή και ηλεκτρονικών υπολογιστών. Αναλαμβάνουν πλήρως τη διαχείριση του φυλλομετρητή και ακολουθούν τον χρήστη στο ταξίδι του μέσα στο μουσείο, ώστε σε κάθε περίπτωση η λειτουργικότητα να παραμένει σε υψηλό επίπεδο, ενώ παράλληλα προσέχει τη λειτουργία της μουσικής υπόκρουσης, ανάλογα με το αντικείμενο προβολής, το οποίο μπορεί να είναι χάρτης, μια αίθουσα, ένα έκθεμα με συνέντευξη ή ένα έκθεμα με φωτογραφίες. Τέλος, το *Βοηθητικό υλικό πλοήγησης* περιλαμβάνει αρχεία ήχου με συμπίεση FLAC/MP3/OGG για τη μουσική επένδυση των δωματίων. Κάθε αρχείο είναι αποθηκευμένο σε τουλάχιστον δύο μορφές συμπίεσης από τις τρεις που προαναφέρθηκαν για τη μέγιστη υποστήριξη όλων των φυλλομετρητών. Η πολλαπλή μορφή των αρχείων ήχου αποτελεί κοινή πρακτική για μέγιστη υποστήριξη, ώστε αν ένας φυλλομετρητής δεν μπορεί να ανοίξει κάποιο τύπο αρχείου, να συνεχίσει να προσπαθεί με διαφορετικό τύπο. Και οι τρεις επιλογές είναι οι πλέον διαδεδομένες μορφές για αρχεία ήχου και πλοήγησης.

Αναφορικά με το *Υλικό εκθεμάτων*, αξίζει να αναφέρουμε πως για κάθε έκθεμα είναι απαραίτητη η αποθήκευση όλων των αρχείων εικόνας και ήχου, αντίστοιχα με τα αρχεία ήχου και εικόνας για την πλοήγηση. Διαφέρουν ως προς το ότι αποθηκεύονται σε ειδικό φάκελο που σχετίζεται με τα εκθέματα, ο οποίος δεν είναι ίδιος με το φάκελο των αρχείων πλοήγησης. Ακόμη, το *Υλικό εκθεμάτων* περιλαμβάνει αρχεία κυματομορφής για τα αρχεία ήχου με κατάληξη PEAKS. Τα συγκεκριμένα αρχεία δημιουργούνται αυτόματα από το σύστημα για κάθε αρχείο ήχου και περιλαμβάνουν τις κατάλληλες πληροφορίες για τη γρήγορη δημιουργία και εμφάνιση του γραφήματος μιας συνέντευξης (Εικόνα 2).

Εικόνα 2: Γράφημα συνέντευξης

Τέλος, το *Υλικό εκθεμάτων* περιλαμβάνει αρχεία δομημένης πληροφορίας YAML (Yet another markup language - Άλλη μια δομημένη γλώσσα προγραμματισμού), στα οποία υπάρχει αναλυτική περιγραφή κάθε δωματίου και κάθε εκθέματος. Η συγκεκριμένη μορφή βοηθά στην εύκολη διαχείριση και επεξεργασία του υλικού από όλους τους ερευνητές της ομάδας (Εικόνα 3). Παράλληλα, αποδεδειγμένα η εμφάνιση του εκθέματος από την πληροφορία που περιλαμβάνει, με αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση των σφαλμάτων, επιτρέποντας στον ερευνητή να επικεντρωθεί στη βασική του εργασία, η οποία είναι η σωστή συμπλήρωση των πληροφοριών.

```

1  000169-129-diaskedasi:]
2  type: data
3  data-type: audio-image
4
5  name:
6    en: Title in English
7    el: Τίτλος στα Ελληνικά
8
9  images:
10   - 000815-000-diaskedasi.jpg
11
12  body:
13    en: ''
14    el: '<strong>Δ.Π.: </strong> Πηγαίναμε με τη γυναίκα μου όταν [...] σε όλους τους χορούς τους ελληνικούς'
15
16  metatags:
17    source:
18      title:
19        en: Informant
20        el: Πληροφορητής
21      info:
22        en: Paspaliaris Denis
23        el: Πασπαλιάρης Διονύσης
24
25    place-of-origin:
26      title:
27        en: Place of origin / residence
28        el: Τόπος καταγωγής
29      info:
30        en: Stafidokampos
31        el: Σταφιδόκαμπος
32
33    current-place:
34      title:
35        en: Current place of settlement
36        el: Τωρινός τόπος διαμονής
37      info:
38        en: Montreal
39        el: Μοντρεάλ
40

```

Εικόνα 3: Αρχείο δομημένης πληροφορίας YAML

Ο δεύτερος βασικός τύπος αρχείων του μουσείου είναι τα αρχεία δημιουργίας δυναμικού περιεχομένου με κατάληξη PHP (Hypertext Preprocessor), που αναλαμβάνουν να διαβάσουν όλα τα YAML (δωμάτια και εκθέματα), να επιβεβαιώσουν τη σωστή δομή τους, και δυναμικά να δημιουργήσουν τα HTML αρχεία που μπορεί να κατανοήσει ένας φυλλομετρητής και να τα προβάλει στον τελικό χρήστη.

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί η διαδικασία αποθήκευσης και καταγραφής αλλαγών GIT. Το GIT είναι ένα σύστημα ελέγχου εκδόσεων (βλ. επίσης *σύστημα ελέγχου αναθεωρήσεων* ή *σύστημα ελέγχου πηγαίου κώδικα*) με έμφαση στην ταχύτητα, στην ακεραιότητα των δεδομένων και στην υποστήριξη για κατανεμημένες, μη γραμμικές, ροές εργασίας. Το GIT σχεδιάστηκε αρχικά για την ανάπτυξη του πυρήνα Linux το 2005 και έχει γίνει από τότε το πιο διαδεδομένο σύστημα ελέγχου εκδόσεων για ανάπτυξη λογισμικού.

Τα εκθέματα είναι διαδραστικά, προβάλλοντας οπτικοακουστικό υλικό, ανάλογα με τη θεματολογία της κάθε αίθουσας. Το υλικό αυτό επιλέγεται από τη ΒΔ. Η κατασκευή του ψηφιακού μουσείου βασίζεται σε πληθώρα τεχνολογιών που συνεργάζονται μεταξύ τους για ένα άρτιο λειτουργικά και αισθητικά αποτέλεσμα. Συγκεκριμένα, ο *φυλλομετρητής* (web-browser) του χρήστη-επισκέπτη, με χρήση JavaScript και της 3D βιβλιοθήκης babylon.js, φορτώνει όλες τις κατάλληλες πληροφορίες μέσω HTTPS από το διακομιστή του προγράμματος και δημιουργεί την κατάλληλη αναπαράσταση του χώρου, μετά από συμφωνία προγραμματιστών και μουσειολόγου ως προς την κάτοψη όλων των αιθουσών. Στη συνέχεια, με χρήση AJAX, η διαδικτυακή εφαρμογή είναι σε θέση να επικοινωνήσει με τον διακομιστή, μετά την αρχική φόρτωση της σελίδας, για να κατεβάσει επιπλέον αντικείμενα και εκθέματα στον χώρο. Η τεχνική της σταδιακής φόρτωσης αντικειμένων βελτιώνει την ταχύτητα εκτέλεσης του ψηφιακού μουσείου και την ευχρηστία της σελίδας.

Όλες οι εργασίες γίνονται με γνώμονα την ευχρηστία του συστήματος για τον χρήστη, αλλά και τη μέγιστη δυνατή πρόσβαση των επισκεπτών, ανεξαρτήτως συσκευής ή φυλλομετρητή. Δηλαδή, ο επισκέπτης μπορεί να πλοηγείται επιτυχώς στο ψηφιακό

μουσείο και στη συνοδευτική δημόσια ΒΔ μέσα από τον υπολογιστή, τη φορητή συσκευή tablet, αλλά και το κινητό του.

5. Θεματικές ενότητες του μουσείου

Προκειμένου να παρουσιαστεί σφαιρικά το ζήτημα των Ελλήνων μεταναστών του Καναδά πρώτης γενιάς, το ψηφιακό μουσείο σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελείται από εννέα αίθουσες, με εννέα αντίστοιχες κεντρικές θεματικές ενότητες και αρκετές υποενότητες που περιέχουν ποικίλο υλικό εκθεμάτων, συγκεντρωμένο και επεξεργασμένο στο πλαίσιο του εν λόγω ερευνητικού προγράμματος. Μια πρώτη μορφή του μουσείου έχει ήδη παρουσιαστεί στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψηφιοποίησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς *Euromed* στον Βόλο, αλλά και στο συνέδριο *Annual Conference of the Associazione per l'Informatica Umanistica e la Cultura Digitale*, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Μπάρι της Ιταλίας (Ράλλη *et al.* 2017, Ralli *et al.* 2018). Τα εκθέματα της κάθε αίθουσας οργανώνονται σε επιμέρους θεματικές και ποικίλλουν ως προς τον τύπο τους (π.χ. φωτογραφίες, κολάζ φωτογραφιών, ηχητικά αρχεία, βίντεο).

Στη συνέχεια, θα υπάρξει συνοπτική αναφορά στις θεματικές των ψηφιακών δωματίων και των εκθεμάτων τους, ενώ έμφαση θα δοθεί στο δωμάτιο της γλώσσας, τα εκθέματα του οποίου έχουν επιλεγεί και διαμορφωθεί από την ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου Πατρών.

Πιο συγκεκριμένα, η Αίθουσα 1, με τίτλο «Αναχωρήσεις», περιλαμβάνει εκθέματα αναφορικά με το ταξίδι των Ελλήνων μεταναστών από την Ελλάδα στον Καναδά, αλλά και των ενδιάμεσων σταθμών μέχρι να καταλήξουν στον τελικό προορισμό. Τα εκθέματα εστιάζουν στα μεταφορικά μέσα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για τον σκοπό της μετανάστευσης (π.χ. πλοία, αεροπλάνα), στα αποδεικτικά στοιχεία του ταξιδιού (π.χ. εισιτήρια, διαβατήρια, ημερολόγια επιβατών), αλλά και στις συνθήκες του κάθε ταξιδιού, μέσα από τις περιγραφές των πληροφορητών. Παράλληλα, στην ίδια αίθουσα αναφέρονται λόγοι μετανάστευσης, όπως οικονομικοί, κοινωνικοί, κ.λπ., οι οποίοι φαίνεται να διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην απόφαση μετακίνησης κάποιων Ελλήνων, αλλά και οι προσδοκίες των μεταναστών για μια καλύτερη ζωή στον Καναδά.

Εικόνα 4: Παράδειγμα πολυμεσικού εκθέματος (εικόνα, ήχος, κείμενο)

Στην Αίθουσα 2, με τίτλο «Αφίξεις», εκτίθενται οι διαφορετικοί τρόποι άφιξης των μεταναστών στον Καναδά. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζονται οι πύλες υποδοχής, οι πρώτες εντυπώσεις των νεοφερμένων Ελλήνων, αλλά και οι πρώτες επαφές των νέων μεταναστών με γνωστούς, συγγενείς και φίλους που βρίσκονταν ήδη εγκατεστημένοι στον Καναδά.

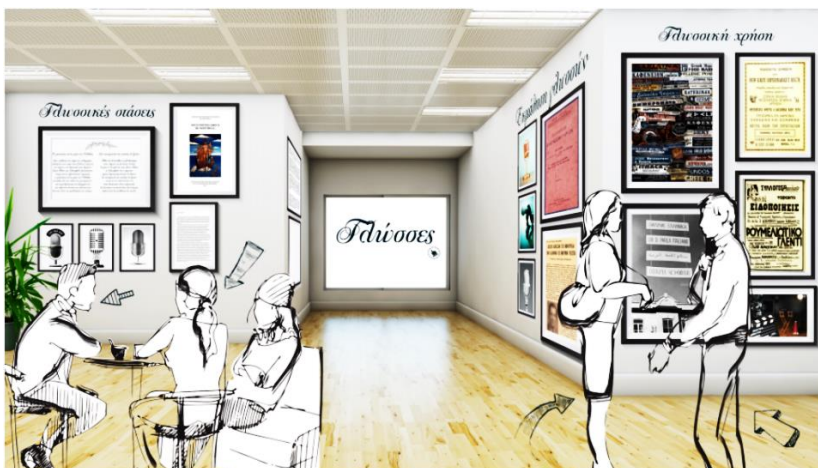
Η Αίθουσα 3 έχει τίτλο «Εργασία και χώροι εργασίας». Σε αυτήν την αίθουσα το ενδιαφέρον στρέφεται στην αναζήτηση και εύρεση εργασίας. Εμφανίζονται διάφοροι χώροι εργασίας, ενώ έμφαση δίνεται στην επαγγελματική πορεία των μεταναστών.

Η Αίθουσα 4 έχει ως θέμα την ελληνική οικογένεια στον Καναδά. Πιο συγκεκριμένα, οι υποθεματικές που περιλαμβάνονται σε αυτό το θεματικό πλαίσιο είναι οι δεσμοί γάμου, όπως αυτοί περιγράφηκαν από τους πληροφορητές, αλλά και η οικογενειακή ζωή των Ελλήνων μεταναστών στον Καναδά.

Η Αίθουσα 5 έχει τίτλο «Κοινότητες και ταυτότητες». Σε μια πρώτη υποενότητα παρουσιάζονται οι ελληνοκαναδικές κοινότητες. Η δεύτερη υποενότητα αναφέρεται στις σχέσεις των Ελλήνων μεταναστών με το κράτος του Καναδά, αλλά και με άλλες ομάδες μεταναστών. Τέλος, η τρίτη υποενότητα σχετίζεται με τη δόμηση των εθνικών ταυτοτήτων των πληροφορητών.

Η Αίθουσα 6 έχει τίτλο «Σπουδές και εκπαίδευση». Το περιεχόμενό της αφορά στην εκπαίδευση των μεταναστών στην Ελλάδα και στον Καναδά. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση των νεότερων γενεών στον Καναδά, αλλά και στην επιλογή μιας ελληνικής εκπαίδευσης από αρκετούς πληροφορητές.

Η Αίθουσα 7 (Εικόνα 5) είναι αφιερωμένη στην ελληνική γλώσσα και τη σχέση της με την ελληνική μετανάστευση στον Καναδά.¹ Πιο συγκεκριμένα, σε αυτήν την αίθουσα, ο επισκέπτης μπορεί να βρει υλικό σχετικά με τη διαμόρφωση της ελληνικής γλώσσας μετά από την επίδραση της Αγγλικής, τη στάση των Ελληνοκαναδών απέναντι στην ελληνική γλώσσα, αλλά και τον ρόλο της Ελληνικής στις ελληνοκαναδικές οικογένειες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη χρήση διαφόρων γλωσσικών διαλεκτικών ποικιλιών (π.χ. Κρητικά, Λεσβιακά), χαρακτηριστικά των οποίων έχουν διατηρηθεί στον λόγο κάποιων μεταναστών.

Εικόνα 5: Αίθουσα 7 «Γλώσσες»

¹ Για πιο ειδικά ζητήματα σχετικά με τη γλώσσα των Ελλήνων μεταναστών στον Καναδά βλ. στον ίδιο τόμο τις σχετικές εργασίες.

Πιο αναλυτικά, στην υποενότητα «Γλωσσικές στάσεις» παρουσιάζονται ζητήματα, όπως η επιθυμία των Ελληνοκαναδών να μην αναγνωρίζονται λόγω της προφοράς τους ως «Έλληνες του εξωτερικού» στην Ελλάδα, η επιθυμία διαλεκτόφωνων για αποβολή της ιδιαίτερης προφοράς τους, αλλά και η αίσθηση των πληροφορητών για την αλλαγή ή μη αλλαγή της ελληνικής γλώσσας κατά τη διαμονή τους στον Καναδά. Ακόμη, τίθεται το ζήτημα της συρρίκνωσης των γεωγραφικών διαλεκτικών ποικιλιών στους ελληνόφωνους του Καναδά, αλλά και της ελληνικής γλώσσας εν γένει, η οποία συρρίκνωση, σύμφωνα με τους πληροφορητές, μπορεί να οδηγήσει σε γλωσσικό θάνατο.

«Η προφορά δεν κρύβεται!»: Η προφορά ως μέσο ετεροπροσδιορισμού

Μια χιουμοριστική ιστορία για την επιθυμία των Ελληνοκαναδών να μην αναγνωρίζονται ως Έλληνες του εξωτερικού στην Ελλάδα. Τελικά, οι προσπάθειές τους αποβαίνουν άκαρπες, καθώς η προφορά φανερά αούταν!

NT.A.: Well, να σου πω την αλήθεια τα Ελληνικά μου είναι τα ίδια και νομίζω ότι είναι τα ίδια πλην όμως ένα γεγονός. Επήγα στην Ελλάδα και μ' ένα κουμπάρο μου, ο οποίος είναι και δικηγόρος, επήγαμε έξω και λέω «Πάω να ψονίσω γιατί με καταλαβαίνουν ότι έχω έρθει απ' το εξωτερικό». Αλλά θα βλέπουν το πουκάμισό μου, το παντελόνι μου, τα παπούτσια μου. So, τι έκανα; Αγόρασα παπούτσια, παντελόνι, πουκάμισο από την Ελλάδα, όπως φοράνε κι οι άλλοι. Με την ίδια μούδα. Και επήγαμε το μπάτιο, απέναντι από το αεροδρόμιο ήτανε κάτι μπάνια, θυμάμαι, το Ελληνικό. Η Βουλαγμένη. Η Βούλα. Τι είναι εκεί. Η Γυφτάδα ξέρω γ'ό θε θυμάμαι. Γλυφάδα είναι εκεί. Και πήγαμε για μπάνιο. Είχα και μια φωτογραφική μηχανή και κάτι πράγματα και τα 'δωσα στην κοπέλα να τα φυλάξει και που θα φύγωμε να τα πάρω, yeah. Λοιπόν, κάποια στιγμή κάναμε το μπάνιο μας με τον κουμπάρο μου και εγώ πήγα και πήρα τα πράγματά μου και βγήκα έξω να πάω στ' αυτοκίνητο. Να περμιένο τον κουμπάρο, να τελειώσει κι αυτός να ντυθεί και να 'ρθει. Αλλά αυτός δεν ήξερε ότι πήγα έξω και μ' έβγαλε μέσα. Και πάει στην κοπέλα που γ'ε τα πράγματα, λέει «Ένας κύριος που σου 'δωσε μια φωτογραφική μηχανή και κάτι πράγματα να φυλάξεις, ήρθε; Τα πήρε;». Λέει «Ο κύριος με την ξένη προφορά;», του λέει. Κι έρχεται ο κουμπάρος μου έξω ξερρός στα γέλια. Του λέω «Τι;». «Δε πα να φέρσεις ρούχα, από την προφορά σου σε καταλάβαν». Λοιπόν... εδó θέλω να σ' απαντήσω σ' αυτό που μου π'ες. Ε, ότ'ως να το ξέρω όλοι εμείς που έχουμε μάθει και μιλάμε Εγγλέζικα εδó, ή Γαλλικά, ή κάτι άλλο, δημιουργούμε μία καινούργια προφορά την οποία δεν ξέρουμε. Ελληνικά μιλάμε, καθαρά Ελληνικά για μας, αλλά για τους άλλους έχει μπει μία προφορά, η οποία είναι διαφορετική, αλλά εμείς μιλάμε Ελληνικά κανονικά και μιλάμε και τα Ζακωνικά μας και μιλάμε και τα υπόλοιπα κανονικά. Δεν έχουμε πρόβλημα εδó, μεταξύ μας. Αλλά για τον Έλληνα, για τους Έλληνες έχουμε προφορά. Έχουμε προφορά.

Τόπος καταγωγής: Αθήνα, Ζάκυνθος

Τορινός τόπος διαμονής: Μοντρεάλ

Εικόνα 6: Παράδειγμα ηχητικού εκθέματος

Στην υποενότητα «Εκμάθηση γλωσσών» προβάλλονται θέματα αναφορικά με την εκμάθηση κυρίως της Αγγλικής, και λιγότερο της Γαλλικής, τις δυσκολίες χρήσης, τους ανασταλτικούς παράγοντες για γλωσσομάθεια (π.χ. βεβαρυμμένο ωράριο εργασίας, ανατροφή των παιδιών, κ.λπ.) και τους συμβατικούς (π.χ. σχολεία μεταναστών), αλλά και μη συμβατικούς τρόπους διδασκαλίας (π.χ. χώρος εργασίας). Παράλληλα, δίνεται έμφαση στη δυσκολία συνεννόησης και επικοινωνίας των Ελλήνων μεταναστών πρώτης γενιάς σε δημόσιες υπηρεσίες, υπηρεσίες περίθαλψης, κ.λπ., καθώς και στις σχέσεις με την καναδική κοινωνία. Στην ίδια ενότητα, φωτίζεται το ζήτημα της ελληνικής γλώσσας μέσα στο πολύγλωσσο εκπαιδευτικό σύστημα του Καναδά και γενικότερα μέσα στην πολυπολιτισμική και πολύγλωσση καναδική κοινωνία.

Στην υποενότητα «Γλωσσική χρήση» δίνεται έμφαση στη μείξη των γλωσσικών κωδικών, στο φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού και στην ένταξη αγγλικών, κυρίως, λέξεων στο ελληνικό κλιτικό σύστημα (π.χ. *λέκι* (< *lake* 'λίμνη'), *μπάρα* (< *bar* 'μπαρ'), *κάρο* (< *car* 'αυτοκίνητο')). Ακόμη, υπογραμμίζεται το ζήτημα της εναλλαγής κωδικών σε σχέση με τις επικοινωνιακές περιστάσεις και την επιλογή διαφορετικών γλωσσών ανάλογα με το περιβάλλον (π.χ. στο Μοντρεάλ Αγγλικά στο χώρο εργασίας και Γαλλικά για τις κοινωνικές συναναστροφές).

Στην Αίθουσα 8, με τίτλο «Πολιτική», ο επισκέπτης μπορεί να λάβει πληροφορίες σχετικά με την ενασχόληση των μεταναστών, τόσο με την πολιτική στον Καναδά όσο και με αυτήν της Ελλάδας.

Στην Αίθουσα 9, με τίτλο «Κοινωνική ζωή», παρουσιάζονται πτυχές της κοινωνικής ζωής των μεταναστών, όπως οι τρόποι διασκέδασης παλαιότερα αλλά και σήμερα, τα ενδιαφέροντά τους στον ελεύθερο χρόνο, αλλά και οι συναντήσεις μεταξύ τους σε διάφορους χώρους (π.χ. εκκλησία, κοινότητα, καφενεία).

Τέλος, στο αίθριο του μουσείου, το οποίο διαμορφώθηκε από την ερευνητική ομάδα του McGill, υπάρχει ένας διαδραστικός χάρτης, στον οποίο επισημαίνονται οι περιοχές από τις οποίες έφυγαν οι μετανάστες από την Ελλάδα, αλλά και οι περιοχές του Καναδά στις οποίες εγκαταστάθηκαν, ενώ παράλληλα στον ίδιο χώρο ο επισκέπτης θα βρει ιστορικές πληροφορίες για την Ελλάδα και τον Καναδά για τις δεκαετίες του '40 και του '50.

Εικόνα 7: Παράδειγμα φωτογραφικού εκθέματος

6. Επίλογος

Στην παρούσα εργασία παρουσιάστηκαν κάποια βασικά θέματα αναφορικά με τη μετανάστευση των Ελλήνων στον Καναδά. Υπήρξε αναφορά στην έννοια του ψηφιακού μουσείου γενικότερα, αλλά και σε συγκεκριμένα ψηφιακά μουσεία με θέμα τη μετανάστευση. Ακόμη, υπήρξε περιγραφή των τεχνικών χαρακτηριστικών του ψηφιακού μουσείου του προγράμματος *ImmiGrec* και των θεματικών ενοτήτων της κάθε αίθουσάς του.

Ο John Cotton Dana είχε δηλώσει πως τα μουσεία δεν θα πρέπει να αναζητούν τι μπορεί να κάνει μια κοινότητα για αυτά, αλλά τι μπορούν αυτά να κάνουν για την κοινότητα (Pes 2008: 49). Το ψηφιακό μουσείο του προγράμματος “Immigration and Language in Canada. Greeks and Greek-Canadians” ευελπιστεί να γίνει ένα μουσείο αναφοράς για τις ελληνικές κοινότητες του Καναδά. Εστιασμένο στην πρώτη γενιά μεταναστών της περιόδου 1945-1975, στοχεύει στη σύνδεση μεταξύ των διαφορετικών γενεών μεταναστών, αλλά και στη σύνδεση με τους Έλληνες του ελλαδικού χώρου. Παράλληλα, στόχος του μουσείου είναι να φωτίσει σφαιρικά το φαινόμενο της μετανάστευσης των Ελλήνων στον Καναδά, δίνοντας έμφαση σε πληροφορίες αναφορικά με τα σημεία αναχώρησης και άφιξης στη νέα πατρίδα, την ενσωμάτωσή τους

στο καναδικό περιβάλλον, τη μητρική τους γλώσσα, τις εργασίες τους, την οργάνωση των ελληνικών κοινοτήτων στις καναδικές πόλεις υποδοχής και, τέλος, την πολιτιστική τους ταυτότητα και συλλογική μνήμη. Το ψηφιακό μουσείο έχει σχεδιαστεί με τη συνδρομή σύγχρονων τεχνολογιών, είναι οργανωμένο στις θεματικές ενότητες που περιγράφηκαν πιο πάνω και περιέχει εκθέματα ποικίλων τύπων.

Τα νέα χαρακτηριστικά και οι νέοι ρόλοι ενός σύγχρονου μουσείου μπορούν να συσχετιστούν με χαρακτηρισμούς, όπως «Συναισθηματικό», «Ελκυστικό», «Δικτυωμένο» (Μούλιου 2014: 23). Ο σχεδιασμός του εν λόγω ψηφιακού μουσείου λαμβάνει υπ' όψιν τα νέα αυτά προστάγματα της μουσειολογίας, χωρίς να παραβλέπει τις παραδοσιακές παραδοχές της, ώστε να έχει δημιουργηθεί ένα σύγχρονο μουσείο το οποίο ανταποκρίνεται στους στόχους του προγράμματος *ImmiGrec*, αλλά και στις απαιτήσεις του σύγχρονου ψηφιακού χρήστη-επισκέπτη.

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους συνεργάτες μας στον Καναδά, Τάσο Αναστασιάδη (καθηγητή στο πανεπιστήμιο McGill), Σάκη Γκέκα (καθηγητή στο πανεπιστήμιο York) και Παναγιώτη Παππά (καθηγητή στο πανεπιστήμιο Simon Fraser) για το υλικό που έχουν συλλέξει οι ερευνητικές τους ομάδες στο πλαίσιο του προγράμματος, από το οποίο έχουν επιλεγεί τα εκθέματα του μουσείου. Ιδιαίτερα, ευχαριστούμε τους συνεργάτες της ερευνητικής ομάδας του McGill, οι οποίοι ήταν υπεύθυνοι για την επιλογή του υλικού των ψηφιακών αισουσών (εκτός από αυτό των Γλωσσών, αίθουσα 7), τα γραφικά, τα κείμενα του αιθρίου και τη μουσική επένδυση.

Ακόμα, θερμές ευχαριστίες απευθύνουμε και στο *Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος* για την ευγενή και γενναϊόδωρη χορηγία του.

Βιβλιογραφία

- Aravossitas, T. 2016. The hidden schools: mapping Greek heritage language education in Canada. Διδακτορική διατριβή, University of Toronto.
- Αρβανίτης, Κ. 2002. Ψηφιακό, εικονικό, κυβερνομουσείο ή δικτυακό μουσείο; αναζητώντας όρο και ορισμό. Στο Σ. Δασκαλοπούλου (επιμ.), *Μουσείο, Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες. Πρακτικά Πρώτου Διεθνούς Συνεδρίου Μουσειολογίας*. Μυτιλήνη: Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 183-191.
- Αυγερινού-Κολώνια, Σ. 2007. Η διάδοση και χρήση των νέων τεχνολογιών στα μουσεία. Η δημιουργία και δικτύωση πρότυπων εργαστηρίων-μουσείων στα πλαίσια πολιτιστικών-τουριστικών διαδρομών, ως συντελεστές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Στο *Οι νέες τεχνολογίες στα μουσεία. Σύγχρονες Τάσεις και Αντιλήψεις*. Αθήνα: Πολεμικό μουσείο Αθηνών, 121-129.
- Chimbos, P. D. 1980. *The Canadian Odyssey: The Greek Diaspora in Canada*. Toronto: McClelland and Stewart.
- Gavaki, E. 1977. *Integration of Greeks in Canada*. San Francisco: R. and E. Associates.
- Huhtamo, E. 2002. On the Origins of the Virtual Museum. Προφορική ανακοίνωση στο *Virtual Museums and Public Understanding of Science and Culture, Nobel Symposium 120*. [Διαθέσιμο στο <http://www.nobel.se/nobel/nobel-foundation/symposia/interdisciplinary/ns120/lectures/huhtamo.pdf>].
- Καγιάφας, Ε. 2007. Μουσεία και Τεχνολογία Πολυμέσων: Σύγχρονες Τάσεις. Στο *Οι νέες τεχνολογίες στα μουσεία. Σύγχρονες Τάσεις και Αντιλήψεις*. Αθήνα: Πολεμικό μουσείο Αθηνών, 75-81.
- Maniakas, Th. 1991. The Ethnolinguistic reality of Montreal Greeks. Διδακτορική διατριβή, Université de Montreal.

- Μούλιου, Ε. 2014. Τα μουσεία στον 21^ο αιώνα: προκλήσεις, αξίες, ρόλοι, πρακτικές. Στο Γ. Μπίκος & Α. Κανιάρη (επιμ.), *Μουσειολογία, Πολιτιστική Διαχείριση και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, 77-111.
- Οικονόμου, Μ. 2007. Νέες Τεχνολογίες στα Μουσεία: διάδραση και νέα μοντέλα επικοινωνίας με τον επισκέπτη. Στο *Οι νέες τεχνολογίες στα μουσεία. Σύγχρονες Τάσεις και Αντιλήψεις*. Αθήνα: Πολεμικό μουσείο Αθηνών, 139-147.
- Παπαϊωάννου, Γ. 2010. *Αρχαιολογία και ανάδειξη πολιτισμικού αγαθού: από την ανασκαφή στο κοινό και στον ψηφιακό κόσμο*. Λευκωσία: Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- Pes, J. 2008. Introduction: community projects. *Museum Practice* 44: 49.
- Ράλλη, Α., Τσιμπούρης, Χ. & Χ. Παπαναγιώτου. 2017. Η ανάπτυξη ενός Ψηφιακού Μουσείου για την ελληνική μετανάστευση στον Καναδά. Προφορική ανακοίνωση στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψηφιοποίησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς *Euromed. 1-3 Δεκεμβρίου 2017, Βόλος, Ελλάδα*.
- Ralli, A., Tsimpouris, C., Papanagioutou, C. & T. Tzanavara. 2018. On Developing a Virtual Museum of Greek Immigration and Language in Canada. Γραπτή ανακοίνωση στο *7th Annual conference of the Associazione per l'informatica Umanistica e la Cultura Digitale. Jan. 31st – February 2nd 2018, Bari, Italy*.
- Schweibenz, W. 1998. The Virtual Museum: New Perspectives For Museums to Present Objects and Information Using the Internet as a Knowledge Base and Communication System. Στο H. H. Zimmermann & V. Schramm (επιμ.), *Knowledge-Management und Kommunikationssysteme: Workflow-Management, Multimedia, Knowledge-Transfer. Proceedings des 6. Internationalen Symposiums für Informationswissenschaft (ISI 1998)*. Konstanz: UVK Verlagsgesellschaft, 185-200.
- Στεργιάκη, Α. 2012. Μουσείο και ψηφιακή τεχνολογία: ανάπτυξη εικονικού μουσείου ελληνικών λαϊκών παιδικών μουσικών οργάνων. Μεταπτυχιακή εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Sylaiou, S., Liarokapis, F., Kotsakis, K. & P. Patias. 2009. Virtual museums, a survey and some issues for consideration. *Journal of Cultural Heritage* 10: 520-528.
- Tamis, A. M. & E. Gavaki. 2002. *From Migrants to Citizens: Greek Migration in Australia and Canada*. Melbourne: La Trobe University.